

¡Cataluña termina aquí!
¡Aquí empieza Murcia!

Aquesta publicació forma part del projecte
¡Catalunya termina aquí! ¡Aquí empieza Murcia!
de Sitesize

Edita: Sitesize, Barcelona 2014
<http://www.sitesize.net>
info@sitesize.net

Textos: Elvira Pujol Masip i Joan Vila Puig Morera (Sitesize),
Manuel Delgado Ruiz, Jeffrey Swartz, Gerard Horta i Calleja,
Isabel Segura Soriano

Correcció: Guiomar Castaños Igartua
Imatges: Sitesize
Disseny: Hermanos Berenguer
Impressió: Cevagraf, S.C.C.L.
Imatges de la portada: *Mundo gráfico* n° 1159, 17 de gener de 1934
Centre de Documentació Històrica i Social de l'Ateneu
Enciclopèdic Popular

Dipòsit legal:
ISBN: 978-84-617-0979-3
Llicència creative commons

Amb el suport de:

Fundació
BancSabadell

**¡Cataluña termina aquí!
¡Aquí empieza Murcia!**

SITESIZE

Índex

- 7 Pròleg
Sitesize
- 13 Les memòries oblidades
Manuel Delgado
- 19 Glossari mínim

VIATGE A LA UTOPIA

- 34 Viatge a la utopia.
Autoaprenentage,
cultura i autonomia
obrera
Sitesize
- 47 Formem part d'una
cultura que ens
ha estat amagada
Entrevista
Produccions Nòmades
- 59 Reflexiones sobre las
estructuras y estéticas
anarquistas en los
colectivos culturales
Jeffrey Swartz

GEOGRAFIA ESPIRITISTA

- 68 Geografia espiritista
Sitesize
- 83 El moviment com
a principi dinàmic de
la societat (geografia
espiritista: les sabates
són per caminar)
Gerard Horta

VIVIMOS EN BELLVITGE

- 94 Vivimos en Bellvitge.
Veus, formes de lluita
i quotidianitat en femení
Sitesize
- 109 I tu què fas aquí si tens
els plats per rentar!
Entrevista
Nelly Peyró
- 125 El dret a la ciutat des
d'un cos de dona
Isabel Segura Soriano

EL JARDÍ DE L'AMISTAT

- 132 El Jardí de l'Amistat
Sitesize
- 149 La ciutat serà el que
les persones vulguin
Entrevista
Eduard Masjuan

Pròleg

Sitesize

No hay sitios, tradiciones desde las que hablar de eso. Fueron exterminadas. Guillem Martínez

Som una gran família dispersa pel món. Una família espiritual què no té organització, jerarquia ni poder. Isidre Nadal, Llum de la Selva

Respirem una afirmació inclusiva, una exhortació què no s'imposa, l'enllaç amb una acció de transformació a la qual ens sentim pertànyer. Existeix un altre recorregut que explica el que som i el que hem estat, que es perpetua en un estat present de contínua consciència en el reforçament de les pròpies capacitats. És un encadenament d'experiències de preservació d'un espai obert, lliurat a mantenir activa una via d'aprenentatge i guany compartit. Exercim el propòsit d'assegurar aquest lloc lliure i alhora alliberador com un marge imaginari i també com una construcció certa, que convoca i estén qualsevol límit en la llibertat preservada, la justícia exercida, l'aprenentatge sense jerarquies, la transformació sense manipulacions.

Aquest lloc cert i desitjat és el que volem traçar sota el lema *¡Cataluña termina aquí! ¡Aquí empieza Murcia!*, que pren en préstec i reconeixement la pintada que els veïns de La Torrassa varen fer durant les revoltes revolucionàries al 1933 a la Riera Blanca, en el límit entre L'Hospitalet i Barcelona, per reafirmar un territori que es sentia exclòs. I en rebel·lia per aquesta exclusió i plenament conscients de la seva capacitat d'autonomia, van construir un espai de resistència i emancipació

real que posava en evidència les contradiccions d'una societat de la qual no es sentien partíceps.

L'exposició ;Cataluña termina aquí! ;Aquí empieza Murcia! es va iniciar com a projecte expositiu a partir d'un encàrrec de La Virreina Centre de la Imatge de Barcelona a Sitesize l'any 2011. La recerca es centrava en el seguiment d'experiències d'aprenentatge popular en diferents enclaus de la ciutat de Barcelona i d'altres poblacions veïnes. El treball es va desenvolupar a partir de fotografies, publicacions gràfiques i material filmic de diferents arxius¹. L'exposició oferia, a partir de material d'aquests arxius, un relat de la memòria d'experiències culturals d'aprenentatge lliure situades a Montjuïc, Sabadell, L'Hospitalet de Llobregat i diferents punts del Vallès.

El projecte que ara presentem es va proposar com un desenvolupament d'aquest treball expositiu en diversos llocs i circumstàncies, que van permetre per una banda la seva contextualització, per altra l'ampliació de referències i la seva revisió en relació a dinàmiques de creació artística actual. En cada un dels emplaçaments triats es va plantejar una vinculació específica entre una part dels relats de l'exposició i el context creatiu i cultural que els va acollir. La relació es va projectar en l'elaboració de noves narratives, treballs creatius específics i activitats associades. Aquesta publicació recull així la itinerància del projecte duta a terme entre el 2012 i 2013². Els itineraris

1. Arxiu Fotogràfic de Barcelona, Arxiu Històric de la Ciutat, Arxiu Històric de L'Hospitalet de Llobregat, Arxiu Nacional de Catalunya, Arxiu Historicofotogràfic de la Unió Excursionista de Sabadell, Arxiu Històric de Sabadell, Arxiu del Diari de Sabadell, Internacional Institute of Social History Amsterdam, Centre de Documentació Històrica i Social de l'Ateneu Enciclopèdic Popular i Filmoteca de la Generalitat de Catalunya.

2. Site del projecte a internet: <http://www.sitesize.net/aquiempiezamurcia/>

realitzats es concreten en llocs, fets, organitzacions comuns, sempre persones lliures que creen i recreen una construcció agitada i serena d'un saber que enllaça amb una manifestació directa de la natura, amb la transformació col·lectiva de les coses, que reescriu amb constància compartida un fil continu d'energia que travessa, comunica i es fixa per acollir la fertilitat creativa i l'alliberament present.

La nostra intenció és la de poder establir connexions de l'arxiu sempre inconclús de l'exposició; *Cataluña termina aquí!; Aquí empieza Murcia!* amb accions de construcció social actual en les quals volem d'alguna manera ser parts actives. Ens hi empeny la recerca i el compromís de compartir les múltiples esferes de la creació artística, del pensament i l'acció social per afavorir la continuïtat renovada que desitgem.

Així, sota la forma d'itineraris es descriuen quatre projectes de desenvolupament obert per part de Site-size, que amplien i localitzen l'escenari de pràctiques de creació i aprenentatge col·lectiu. Algunes d'elles segueixen en procés amb col·laboracions, complicitats diverses i assaig permanent, a l'encontre amb els altres en un diàleg entre persones de les quals seguirem aprenent.

La publicació s'inicia amb una introducció de Manuel Delgado que ens situa en el parany de la construcció de la memòria social, en l'esforç per fer-la múltiple i diversa, de capes superposades en un teixit infinit que acaben confeccionant el relat lliure des d'on construir el present. Enfront aquesta memòria, podríem dir, contínua i orgànica, es situa el monolit de la memòria hegemònica del poder, conformant una narració única i homogeneïtzadora que articul·la un sofisticat aparell didàctic de desmemòria i devaluació de qualsevol pràctica o experiència per l'emancipació humana.

La reflexió de Delgado obre pas al segon capítol, que recull un glossari de termes i referències aparegudes al llarg de la itinerància del projecte i que formen part d'aquesta altra memòria feta de recorreguts anònims, monuments invisibles, experiments, combats, creació d'universos i somnis urgents. És un glossari mínim, som conscients que hi manquen moltes persones, fets, llocs i paisatges, però és un primer recull terminològic, una redacció de síntesi, per extreure'n el més rellevant dins del marc de la nostra proposta i que ens permet mostrar alguns dels aspectes que han aparegut en els diferents itineraris de *¡Cataluña termina aquí! ¡Aquí empieza Murcia!* com un arxiu obert.

El capítol tres conforma el gruix de la itinerància del projecte. Després de l'exposició a la Virreina Centre de la Imatge, la continuïtat del treball es va plantejar en relació als llocs que d'una manera o altra es relacionaven amb els documents treballats. Així obrim pas a un circuit territorial des d'on poder connectar la memòria d'unes pràctiques a rellegir i reescriure dins de la cultura metropolitana contemporània. En alguns casos el fil conductor dels esdeveniments ens ha sorprès i la realitat ens ha permès evidenciar, en un viatge d'anada i tornada sobre el terreny, la magnitud d'una cultura popular autònoma, com ha estat, per exemple el cas de l'itinerari *Viatge a la utopia*, amb la refundació de l'Ateneu de Caldes per una junta que actualitza la mirada de la tradició ateneística. Altres vegades les imatges s'esvaeixen però queden plasmades en el poder d'invocació de tota una relació amb la natura i el pensament lliure; ens referim a les fotografies que conformen l'itinerari de *Geografía espiritista* i que van ser obra d'un fotògraf espiritista dedicat a retratar les sortides de diumenge d'un grup del Centre d'Estudis Psicològics de Sabadell per entorns naturals de la comarca. La força d'aquestes

imatges ens situa en un paisatge entre allò terrenal i allò idíl·lic per recrear tot un univers sacralitzat.

Vivimos en Bellvitge és l'itinerari que ens porta al barri de Bellvitge a L'Hospitalet, un recorregut que pren força a mesura que ens hi acostem, perquè el que hi trobem és un arxiu viu que rememora la història de la lluita per la qualitat i dignitat d'un barri, que reclama el reconeixement col·lectiu de les dones que ho varen fer possible i travessa el període de la dictadura, la transició i els inicis del període democràtic. L'entrevista realitzada ens trasllada en primera persona a reviure els fets i contradiccions d'un moviment clau en l'esdevenir del barri. Per últim el *Jardí de l'Amistat* és a Sabadell un enclavament que preserva la memòria d'una revolució silenciosa. Entre infraestructures i equipaments públics el Jardí de Llum de la Selva ha estat fins ara un solar oblidat pels veïns i les institucions; a dia d'avui podem dir que comença a despertar.

Per la present edició hem comptat amb les col·laboracions generoses de persones que ens han ofert el seu coneixement i amplien alguns dels temes que s'han generat al llarg del treball. Els agraïm fermament la seva aportació i els deslliurem dels errors i dubtes que la publicació i el mateix projecte plantegi.